गोखः। सतु नाभौ प्रवह्वमांसगुड्कः। इति लिङ्गादिसंयहटीकायां भरतः॥

गोड्ख:, पुं, (गां सवं तुम्बित चाईतीति। गी+ तुख + क:। एघीदरादिलात् साधु:।) भीग-वृन्त:। इति मेदिनी। वे। १२ ॥ तरम्बज इति

गोड़बा, स्त्री, (गोड़ब + स्त्रियां टाप्।) गवा-इनी। इति मेदिनी। वे। १२॥ गोसुक इति खाता गोमा इति राजगीमुक् इति च खाता इत्येके। इति भरतः॥ तत्पर्यायः। चित्रा २ गवाची ३। इत्यमर:।२। १। १५६॥ गोइ-बिका १। इति रतमाला॥

गोड्बिका, स्त्री, (गोड्ब + खार्थं कन् + स्त्रियां टाप् अत इलच्।) गोड्बा। इति रतमाला॥ गोखी, स्त्री. (भ्रामादिगुणाद् जात: गोण: निपा-तनादुकारस्य गुगः। गोगम्बद्धात् आवपने-थ्ये "जानपद्कुराशियति।" ४।१। ४२। इति डीष्।) धान्यादिवच्चनार्थाधारविष्रीय:। इति सुम्धवीधम्। गुण इति भाषा॥ द्रोगी-परिमाणम्। इति वैदाकपरिभाषा॥ (यथा,

सुत्रते चिकित्सितस्थाने चतुर्थाध्याये। "विडालनकुलोष्टायां चम्मगोर्यां स्मास्य वा। प्रवेश्चीद्वा खन्यक्तं श्वात्वर्णनोपनाहितम् ॥" "शूर्याभ्याच भवेर्द्रोगी वाही गोगी च सा

स्त्रता।

माषटक्काचिववानि कुड्वः प्रस्थमाएकम् ! राणिगोंगी खारिकेति यथोत्तरचतुर्गेणाः॥" इति प्राक्षिरेया पूर्व्यखेखे प्रथमेश्थाय उत्तम् ॥ "गोगी अर्पहुर्य विद्यात् खारीं भारी नियेव च। द्वात्रिं भ्रतं विजानीयात् वाष्टं श्रूपीणि बुह्मिन्॥" इति कल्पस्थाने द्वाद्शिध्धाये चरकेंगोत्तम्॥) क्रिद्रवस्त्रम्। ततपर्यायः । भानी २। इति हेम-

चन्द्र: । ३ । ३ ४३ ॥ गोखः, पुं. (गो: चाण्ड इव।) नाभौ वृद्धमांस-गुड़क:। इति लिङ्गादिसंय है अमर:।३।५। १८॥ गेंड् इति भाषा। पामरचाति:। वृद्धनाभियुक्ती चि। इति मेदिनी। डे।११॥ ग्रस्य रूपान्तरं गोडः गोडः। इत्यमरटीका॥

गोतमः, पुं, (गोभिष्वंस्तं तमो यख। एषोदरादि-लात् साधुः। एति इत्तियेषा, महाभारते। 173153158

"गोदमोश्हमतोश्यमोश्हमस्ते समदर्भनात्। गोभिक्तमो मम ध्वस्तं जातमात्रस्य देहतः। विद्विमां गोतमं क्रवे यातुधानि ! निचोध माम्॥") गौतमसुनि:। स तु ब्रह्मपुत्र:। इति गया-माहास्रा वायुपुरागम्॥

गोतमान्वयः, पुं, (गोतमोश्नयो वंश्रप्रवर्तको यस्य।) भाव्यमुनि:। इति हमचन्द्र:॥

गोतलजः, पुं, (प्रश्नां गौः "प्रश्नावचनैय।" गोषु मध्ये तहाज: प्रश्नस्त: इति वा युत्पत्ति: ॥

गोड़:, पुं, (गोरख इव। एघोदरादिलात् साधु:।) | गोर्च, क्री, गवते शब्दयति पूर्व्यपुरुषान् यत्। इति भरतः ॥ (गु+"गुध्वीपतीति।" उणां। ८।१६६। इति च:।) तत्पर्याय:। सन्तति: २ जननम् ३ कुलम् 8 अभिजनः ५ अन्वयः ६ वंग्रः ७ अन्ववायः प सन्तानः १। इत्यमरः। २। ७। १॥ चाखा। (यथा, कुमारे। ४। ८।

"सार्सि सारमेखलागुणै-रत गोचस्वलितेयु वन्धनम्॥") सम्भावनीयबोधः। काननम्। चीचम्। वर्त्धा इति मेदिनी। रे।२६॥ छत्रम्। इति हेम-चन्द्रः ॥ संघः । वृद्धिः । इति ग्रब्दचन्द्रिका ॥ वित्तम्। इति विश्वः ॥ *॥ "वंश्परम्पराप्रसिद्धं जादिप्रधं त्राख्यारूपम्। चचियवेश्वयोरपदिशातिदिश्गोनं शृहस्याति-दिशातिदिश्गोत्रम्।" इखुद्वा इतत्त्वम् ॥ चित्रय-वैश्वश्रदागामतिदिद्यातिदिद्यगोत्रप्रवरमत्रवे-तेषां पुरोच्चितगोत्रप्रवरमित्वर्थः। तथा चाबि-पुरागी वर्णसङ्करोपाख्याने। "चन्नियवैश्यशृदाणां गोत्रच प्रवरादिकम। तथान्यवर्णसङ्कराणां येषां विप्राच यानकाः॥" गोत्राणि तु चतुर्व्विप्रतिः तथा च मनुः। "ग्राव्डिल्य: काम्यपद्मैव वातृत्य: सावर्णकक्तथा। भरहाजो गौतमच सौकालीनक्तथापर:॥ कित्विष्याचित्रयस्य क्रमास्यविष्यक्ती। विश्वामित्र: कुश्चिक्य कौश्चिक्य तथापर:॥ प्रतकी शिकमी हल्दी च्यालम्यानः पराश्ररः। सौपायनस्त्रथात्रिच वासुकी रोहितस्त्रथा॥ वैयाष्प्रयाकचीव जासद्याक्तथापरः। चतुर्विग्रतिवे गोत्रा कथिताः पूर्वपिष्ठतैः॥" तथा च मतः। "जमद्यिभरहाजो विश्वामित्रात्रिगौतमाः। विधिष्ठकाश्यपागस्या सुनयो मोचकारियः ॥ रतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥" एतदुपलच्यमचेषामपि दश्नात्। तथा च। "सौकालीनकभौहल्यौ पराधरहच्यती। कासनी विधाकी शिक्यी कात्यायनाचेय-

सवाचियः साङ्गतिस कौ खिल्यो गर्भ ज्ञतः। याङ्गिरम इति खातः यनावकाखंमङ्गितः॥ व्यवनीमनिटहास्थाः प्राव्हिल्यो वात्स्य

सावरायां लच्यानवैया घपदाचा घतकौष्मिकः॥ प्रक्रि: काखायनचीव वासकी गौतमस्तथा। शुनक: सौपायनचीव सुनयी गोचकारिया: ॥ एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते॥" सर्वे चलारिं भ्रद्गीचा:। इति कुलदीपिका-ध्तधनञ्जयक्तधर्मप्रदीप:॥ (मेघ:। इति निघएट: । १ । १० । यथा, ऋग्वेदे ।१।५१।३ । "लं गोनमिक्रोभ्यो। रुखोरपोतानये भ्रत-

दुरेषु गातुवित्॥") २।१। ६६। इति कर्मधारयः।) उत्तमगीः। गोनः, पुं, (गां प्रधिवीं नायते रचतीति। गो + ने + "आतोरनुपसर्गे कः।" ३।२।३। इति कः।) पर्वतः । इत्यमरः । २।३।१३॥ (यथा, भागवते ।

"नाचो नदनदीनानु गोत्रामास्थमं इति:॥") गोनजः, चि, (गोने जायते इति। गोच + जन् + ड:।) गीत्रीत्पन्न:। सतु जन्मनामस्ट्रितपर्यन्त-समानीदकभावात् पश्चाद्भवति। इति शृहि-तत्त्वम्॥ (यथा, याज्ञवल्की । २। १३८। "पत्नी दुच्चितरचैव पितरी भातरक्तथा। तन्सुतो गोचनो बन्धः शिष्यः सब्रह्मचारियः॥") गोविभत्, [द्] पुं, (गोवं पर्वतं भिनतीति। "सत्सुडिवेळादि।" ३।२।६१। इति किय। ततस्तुगागमः।) इन्द्रः। इत्यमरः।१।१।४५॥ (यथा, ऋग्वेदे। ६।१७।२।

"यो गोत्रभिद्वज्ञसृद्यो हरिष्ठाः स इन्द्र चिना अभिलंधि वानान्॥"

यथा च भट्टी।१।३। "सहासनं गोत्रिभदाध्यवात्सीत्॥") गोचरुच:, पुं, (गोचजात: पर्वतजाती रूच:।) धन्वनष्टचः । इति भावप्रकाग्रः॥ "धन्वङ्गसु धनुर्वची गीचवृत्तः सुतेननः।"

इति भावप्रकाशस्य पूर्वेखके प्रथमे भागे ॥) गोत्रा, स्त्री, (गा: पत्रून् सर्वान् जीवानिलयं: चायते इति। चै+कः। खियां टाप च।) पृथिवी। (गवां सम्बद्धः। "इनिजनबाचसा" 8।२।५१। इति च:। टाप्च।) गोसस्हः। इति मेदिनी। रे। २६॥ (गायतीखरूपा महादेवी । यथा, देवीभागवते । १२।६।४१ ! "गत्यवीं गहरी गोवा गिरिशा गहना गमी॥")

गोदः, पुं, (गा इन्द्रियाणि दायति भोधयतीति । गो+दै+क:।) मस्तकस्व हः। मस्तिष्कम्। इति हेमचन्द्रः॥ (गाः दहातीति। + दा + कः।) गोदातरि चि। दित सुम्बनोधम्॥ (यथा, मनु: । ३ । २३१ ।

"वासोदखन्द्रसालोक्यमश्विसालोक्यमश्वदः। व्यनबुद्द: श्रियं पुष्टां गोदी ब्रश्नस्य पिष्टपम् ॥") गोदन्तं, क्वी, (गोदन्त इव खवयवी विद्यते यसा।)

हरितालम्। इति राजनिघेग्टः,॥ (हरिताल-ग्रब्दे भ्य गुगादयो बोध्यया: ॥)

गोदा, स्ती, (गां जलं खर्गं वा ददाति सानेनेति। ग्रो+दा+क:। खियां टाप्।) ग्रोदावरी नदी। इति हेमचन्द्र: 181१५०॥ (गायन्ती-खरूपा महादेवी। यथा, देवीभागवते। १२।

"ग्रळापहारिसी गोदा गोकुलस्या गदाधरा।" गाः दहातीति । दा + किप्। गोदातिर वि। यथा, ऋग्वेदे। १। ४। २।

"गोदा इन्द्रवतो मदः।" "गोदाञ्चचुरिन्द्रियववद्दारप्रदः।" इति द्या-नन्दभाष्यम्॥)

गोदारणं, क्री, (गौर्भमिद्धितेश्नेनेति। गो + टू + सिच् + करमे लुट्।) लाङ्गलम्। इत्यमरः। शहा १४॥ कुद्रालः । इति हेमचन्द्रः । १।५५६॥